

výsledků dražby súčastnili, neboť úmluvou nebylo ostatním koupěchtivým bráněno, dražby se súčastniti. Jde proto jen o úmluvu mezi žalobci a žalovaným. O té však nelze tvrditi, že směřovala k uskutečnění toho, čemu dekret chce čeliti, že měla za předmět slib jím za neplatný prohlášený, že se někdo jako spolupodavatel k dražbě nedostaví aneb jen do určité ceny nebo jinak jen podle daného měřítka bude nebo vůbec nebude podávati. Také není žalováno o částky, dary nebo jiné výhody zajištěné za splnění tohoto slibu, aniž požadováno nazpět, co žalobci snad vědomě dali, by nedovolené jednání způsobili, ani odporováno platnosti soudní dražby. Žalobci se jen domáhají náhrady škody, která jim prý vznikla, protože žalovaný nesplnil závazek za příležitosti soudní dražby jejich usedlosti převzatý, že, kdyby ji vydražil, ji jednomu z jejich synů po čtyřech letech za jistých podmínek zase vrátí. Touto úmluvou nebyl účel veřejné dražby nijak mařen ani ohrožen, dvorský dekret tu proto nedopadá a neobstojí proto právní důvod, ze kterého nižší soudy žalobu zamítly. Ježto však, se svého právního stanoviska ovšem důsledně, nezjistily skutkový základ pro rozhodnutí o žalobním nároku a k tomu účelu bude třeba jednati také před prvním soudem, byly rozsudky obou nižších soudů zrušeny (§§ 496 čís. 3, 513 a 510 c. ř. s.).

Čís. 8657.

Původské právo.

Bernské úmluvě ze dne 13. listopadu 1908, čís. 401 sb. z. a n. na rok 1921, jest dáti přednost před zákonem ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. zák. Ode dne účinnosti úmluvy v tuzemsku bylo chráněno právo překladu. Bylo-li původské právo postoupeno až po počátku účinnosti bernské úmluvy, aniž by si postoupitel vyhradil právo ode dne nabytí účinnosti bernské úmluvy do dne postupní smlouvy, příslušelo postupníku v tuzemsku právo již ode dne nabytí účinnosti bernské úmluvy a přestalo tím dnem pro jiné osoby právo k překladu.

Ochrana § 28 zákona ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. zák., jest poskytnuta též dílu, jež vychází v oddílech.

(Rozh. ze dne 25. ledna 1929, Rv I 1144/28.)

Žalující nakladatelská firma, domáhala se proti žalovanému, nakladateli, určení, že žalující straně přísluší od 10. listopadu 1921 výhradné právo nakladatelské k vydání, rozmnožování a rozšiřování českého překladu románu »Jean Christophe« od Romaina Rollanda, že se straně žalované zapovídá počínajíc dnem 10. listopadu 1921 další porušování práva žalobcova shora uvedeného, zejména tedy další vydávání, rozmnožování a rozšiřování řečeného díla a odůvodnila žalobní návrh takto: Na základě ujednání ze dne 20. listopadu 1926 mezi stranou žalující a firmou Albin Michel, nakladatelství v Paříži získala strana žalující od uvedené firmy, jakožto majitelky autorských práv spisovatele románu »Jean Christoph« Romaina Rollanda, výhradné právo ku vydávání českého pře-

kladu uvedeného románu za autorisační honorář 7.000 franků. Strana žalovaná vydala za platnosti autorského zákona z roku 1895, čís. 197 ř. zák. bez autorisace český překlad uvedeného románu, po publikaci revidované konvence bernské z roku 1921, čís. 401 sb. z. a n. v jeho vydávání pokračovala tím, že vydala díl I.—III. ve vydání druhém a díl V.—X. ve vydání prvním. Vzhledem ku čl. 4, 8 konvence revidované byla si strana žalovaná toho vědoma, že po publikaci této státní smlouvy nesmí bez souhlasu autora nebo jeho právního nástupce, t. j. firmy Albin Michel, ve vydávání, rozmnožování a rozšiřování českého překladu jmenovaného díla pokračovati a proto v roce 1925 vyjednávala s firmou Albin Michel o udělení autorisace na český překlad toho díla, ale bezvýsledně. Strana žalující dopisem ze dne 30. listopadu 1925 upozornila stranu žalovanou na to, že získala autorisaci ku českému překladu díla toho a žádala žalovanou, o uznání svých práv ku českému překladu a případné odškodné za protiprávní vydávání díla toho v českém překladě, ale bezvýsledně. Ku žalobě je strana žalující legitimována na základě dohody s firmou Albin Michel a Romainem Rollandem. Tím, že strana žalovaná po vyhlášení revidované bernské úmluvy, tedy po 10. listopadu 1921, vydala český překlad románu shora uvedeného, porušila žalobkynino autorské právo překladové ve smyslu čl. 8, 18 cit. úmluvy, zasáhla do nakladatelského práva žalující strany, poněvadž autor díla i jeho právní nástupce, firma Michel, udělili straně žalující právo vydávati český překlad díla nejen pro dobu budoucí, ale i pro dobu minulou od účinnosti bernské revidované úmluvy s právem stíhati každý zásah do tohoto práva. Procesní soud první stolice rozsudkem ze dne 26. listopadu 1927 žalobu zamítl. Odvolací soud usnesením ze dne 21. ledna 1928 napadený rozsudek zrušil a uložil prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, dále jednal a znovu rozhodl. Nejvyšší soud usnesením ze dne 23. března 1928, R I 182/28 zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, by znovu rozhodl o odvolání. Důvody: Odvolací soud má za to, že řízení první stolice zůstalo kusým, a že nepostačuje k rozhodnutí věci o obou žalobních žádostech. Dovolací soud nemůže rozhodnouti o účelnosti nařízeného doplnění, pokud odvolací soud přesně nevytkl skutečnosti, jimiž má býti řízení doplněno. Žalováno jest o určení, že žalobkyni přísluší od 10. listopadu 1921 výhradné právo nakladatelské, a že se žalované firmě zapovídá další porušování tohoto žalobcova práva. Odvolací soud rozeznává mezi nárokem na uznání a nárokem na určení, z dalších důvodů není však jasno, zda činí tak i vzhledem k žalobní prosbě, jež domáhá se určení, na což by se nevztahovala úvaha odvolacího soudu o právní povaze žalobního napltně jest árok na určení, jež odvolací soud přímo vylučuje, aniž to roku. Nelze proto přezkoumati co do právní stránky správnost názoru vysloveného nedosti jasně a určitě, ježto podle doslovu žalobní prosby upltně jest nárok na určení, jež odvolací soud přímo vylučuje, aniž to blíže odůvodnil. Jinak souhlasí dovolací soud s názorem, že jde o určovací nárok upravený zvláštním předpisem § 58 (1) zákona čís. 218/26, závislý ovšem na tom, že žalobkyně nabyla původského práva a že ža-

lovaná firma práva toho neuznává a je porušuje, neboť jinak nelze předpis ten vyložit (sr. důvodovou zprávu k odchýlnému doslovu původního návrhu tisk 227 a 1099 z r. 1920). Po stránce skutkové zjistil soud první stolice, že došlo mezi žalobkyní a firmou Albin M. ke smlouvě ze dne 21. listopadu 1926, a dovedil, že žalobkyně nabyla tímž dnem práva na vydávání díla v českém překladě. Žalovaná firma doznala, že vydala po 10. listopadu 1921 aspoň třetí díl spisu. K rozhodnutí o žalobní prosbě, kterou se žalobce nedomáhá obohacení, není třeba zjištění, zda po onom dni byly vydány žalovanou firmou ještě další díly. Dále přednesla žalovaná, že nejen měla, nýbrž má právo vydati překlad všech dílů, a tvrdí, že je oprávněna, by dokončila vydávání překladu počaté před 10. listopadem 1921. Z toho lze usouditi, že si žalovaná firma osobuje řečené právo i pro budoucnost. Z důvodů napadeného usnesení není patrné, zda odvolací soud přihlédl k těmto okolnostem, a zda anebo proč mu nestačily k rozhodnutí ve věci. I z toho důvodu jest nutné, by odvolací soud přesně vytkl, v čem shledává řízení prvního soudu kusým. Odvolací soud vytkl dále, že soud první stolice nerozhodl o záповědi dalšího porušování práva původského, ač je to nárok na plnění. Záповěď ta jest závislou na uznání, že oprávněnému přísluší původské právo k dílu (§ 58 zák.). Soud první stolice, zamítнув žalobu o uznání, zamítl i žalobu o záповěď, což vyplývá ostatně i z jeho výroku, jímž zamítl žalobu vytčenou v hlavě rozsudku, kde jest uveden úplný žalobní návrh. Z důvodu rozsudku první stolice sice vyplývá, že celá žaloba byla zamítnuta pro nedostatek náležitostí § 228 c. ř. s., přes to však první soud učinil skutkové zjištění, a bude přihlédnouti k přednesu žalované strany. Má-li odvolací soud za to, že řízení nestačí k rozhodnutí věci i co do další žalobní prosby, nelze mu ovšem brániti v tom, by nenařídil doplnění, ježto však vyhradil svému usnesení pravomoc, nelze jinak, než zrušiti jeho usnesení za tím účelem, by v dalším usnesení, dojde-li opět k příkazu na doplnění, byly přesně vytčeny skutečnosti, jichž zjištění se vyžaduje, by soud první stolice věděl, čeho je třeba k doplnění sporu. O d v o l a c í s o u d po té rozsudkem ze dne 18. dubna 1928 změnil rozsudek prvního soudu v tom směru, že se 1. určuje, že žalující firmě přísluší od 10. listopadu 1921 výhradné nakladatelské právo k vydání, rozmnožování a rozšiřování českého překladu románu Jean Christophe od Romaina Rollanda v knižním vydání neilustrovaném, na obyčejném papíře, blížícím se běžnému vydání vyšlému u firmy Albin M. a za obvyklou cenu prodejní; 2. zapovídá se žalované firmě počínajíc dnem 10. listopadu 1921 další porušování práva žalující firmy pod 1. určeného, zejména tedy další vydávání, rozmnožování a rozšiřování řečeného díla, jinak žalobu zamítl. D ů v o d y: V rozhodnutí R I 182/28 vyslovil nejvyšší soud právní názor, podle kterého uložil odvolacímu soudu, aby podrobil věc novému prozkoumání a na jeho základě rozhodl ve věci, neb aby své zrušovací usnesení doplnil. Podle názoru nejvyššího soudu, jímž jest odvolací soud vázán, jsou tu dány výsledky řízení v první stolici dostatečné předpoklady pro rozhodnutí ve věci a nejvyšší soud sám tyto předpoklady zjišťuje, ponechávaje ovšem, poněvadž z důvodů formálních věcně rozhodnouti nemůže, toto rozhodnutí soudu odvolacímu.

Podrobil proto soud odvolací skutkový stav, jenž sloužil za podklad rozhodnutí soudu prvního, opětovnému přezkoumání. Jde tu v podstatě o tyto dvě otázky: a) zda žalobkyně práva jí tvrzeného, výhradního nakladatelského práva k vydání, k rozmnožování a k rozšiřování českého překladu románu »Jean Christophe« nabyla a od které doby, b) zda žalovaná právo to neuznává a je porušuje. Tím, že si odvolací soud dal tyto dvě otázky, rozhodl se po rozumu rozhodnutí nejvyššího soudu také pro názor, že žalobu, o níž jde, jest pokládati za žalobu určovací, upravenou singulární normou § 58 (1) zák. čís. 218 z r. 1926, při čemž i podle názoru odvolacího soudu pro právní povahu žalobního nároku je nerozhodno, zda žalováno je o »určení«, jak se vyjadřuje žalobkyně, či o »uznání«, jak praví § 58 cit. zák. Nesdílí proto odvolací soud názor prvního soudu, že bylo třeba náležitostí § 228 čřs., pro jejichž nedostatek byla jím žaloba zamítnuta, neboť § 58 aut. zák. těchto náležitostí nevyhledává. Pokud jde o první otázku zjišťuje odvolací soud ze smlouvy dané v Paříži 20. listopadu 1926, jejíž pravost a správnost, pokud se týče správnost překladu do češtiny, jest nesporná, že žalobkyně tvrzené právo má jen omezeně. Omezení to jest věcné a vyplývá jak z prvního odstavce smlouvy, kdež se mluví o formě jen knižní, tak zejména z odstavce sedmého, podle kterého se postup práv překladu a knižního vydání, tedy jednak postup původského práva k překladu, jednak postup práva nakladatelského, vztahuje jen na »vydání knižní, neilustrované, na obyčejném papíru, blížíci se běžnému vydání, vyšlému u firmy Albin M. a za obvyklou prodejní cenu.« Časově zjišťuje soud odvolací, že sice smlouva datuje se teprve od 20. listopadu 1926, tedy více než o 5 let později, kdy nabyla vnitrostátní účinnosti revidovaná konvence Bernská na území čsl. republiky (10. listopadu 1921). Avšak překlady děl cizích autorů pocházejících ze států Bernské Jednoty do té doby nechráněné, pokud se týče chráněné jen za podmínek §§ 2, 28 a 47 zák. čís. 197 z r. 1895 staly se tím okamžikem předmětem právní ochrany tuzemské podle čl. 4 a 8 R. B. K. Tímto dnem vznikl tedy majiteli původského práva, firmě Albin M. v Paříži nárok na právní ochranu proti zásahům do tohoto původského práva, zejména pokud se projeví vydáním, rozmnožováním a rozšiřováním českého překladu díla »Jean Christophe«, poněvadž jde o dílo původu francouzského a Francie je členem Bernské Jednoty. Albin M. byl tudíž oprávněn tyto zásahy stíhati a byl by k tomu oprávněn i nyní, nebýti postupní smlouvy, kterou postoupil původské právo v rozsahu shora vymezeném žalobkyni. Smlouva neobsahuje časově omezení v tom směru, že práv jí žalobkyni vyhrazených měla tato nabýti teprve dnem jejího podepsání, takže se výhradnou nositelkou práv, jichž podmětem byl dosud Albin M., stala žalobkyně, ovšem s omezením shora řečeným. Je-li tedy jako právní nástupkyně Albina M.-a žalobkyně výhradně oprávněna jako podmět rozsahově omezeného práva původského (k českému překladu) a nakladatelského (ke knižnímu vydání, neilustrovanému atd.), spojuje zákon sám s těmito oprávněními důsledek brániti se proti těm zásahům, jimiž tato oprávnění jsou brána v pochybnost, a propůjčuje podmětu práv možnost nastupovati právem na kohokoliv, kdo by v takto vymezená práva zasáhl. Touto úvahou do-

spívá odvolací soud k názoru, že žalobkyni bylo postoupeno též právo domáhati se záповědi, by rušiteli (zasahovateli) bylo podle § 58 aut. zák. zapovězeno počínajíc dnem 10. listopadu 1921 další porušování jejího práva, zejména další vydávání, rozmnožování a rozšiřování. Soud sdílí v tom směru názor odvolatelky, že jde o právo absolutní, které se netýká jen smluvních stran, nýbrž i osob třetích, a že proto každý, kdo neoprávněně učiní disposici, vyhrazenou nositeli práva, dopouští se zá-sahu. Že by někdo jiný kromě Albina M-a, a tudíž i kromě žalobkyně, měl právo k vydávání českého překladu »Jeana Christopha«, žalovaná ani netvrdila, natož dokázala. Pokud žalobkyně tvrdila neomezené právo, bylo uznati na omezení ve výroku pod 1. a 2. uvedená a pokud více žádá, žalobu zamítnouti. Pokud jde o otázku, zda žalovaná jest v tomto případě pasivně oprávněna, poukazuje odvolací soud po rozumu rozhodnutí nejvyššího soudu na její vlastní doznání, podle kterého vydala po 10. listopadu 1921, tedy nedovoleně, alespoň třetí díl »Jeana Christopha«, netvrdíc ani, že to bylo vydání ilustrované nebo na luxusním papíru, které by do smlouvy nespádalo. Žalovaná také tvrdí, že má oprávnění i ostatní díly románu toho vydání, poněvadž prý tvoří celek, tvrdí tedy své domnělé oprávnění nejen pro minulost, nýbrž i pro přítomnost a pro budoucnost. Tím osobuje si zjištěné shora právo žalující firmy a porušuje je tím, že díly již vydané rozšiřuje, při čemž podle právního názoru nejvyššího soudu není třeba zjišťovati, zda po 10. listopadu 1921 byly další díly vydány čili nic, nýbrž stačí, že žalovaná popírá právo žalující firmy a pokračuje v rozšiřování a v odbytu vydaných dílů. Žalovaná ani netvrdí, natož dokazuje, že od autora nebo majitele původských práv nabyla práva, které si osobuje. Uvádí jen, že jest oprávněna dokončiti dílo započaté podle zákona samého, dovolávajíc se § 28 aut. zák. čís. 197 z r. 1895. Leč právě tento § 28 v odst. 3 praví, že u děl, která vycházejí v oddílech, každý oddíl pokládá se za zvláštní samostatné dílo. Dále podle § 3 zák. čís. 197 z r. 1895, i podle § 3 zák. čís. 218 z r. 1926 ve spojení s § 21 téhož zákona vztahuje se původské právo a jednotlivá oprávnění z něho vyplývající k dílu jako k celku i k jeho částem. Nemůže proto žalovaná pro nová vydání českého překladu »Jeana Christopha« po 10. listopadu 1921, ať v celku, ať v části a pro další rozmnožování a rozšiřování vydaných před tím výtisků najíti právní opory. Na základě tohoto skutkového stavu hodnoceného právně nejvyšším soudem bylo upustiti od doplnění řízení uloženého prvním soudu zdejším usnesením z 21. ledna 1928 a rozhodnouti, jak se stalo.

N e j v y š š í s o u d potvrdil napadený rozsudek s opravou, že se z odstavce druhého vypouštějí slova: »počínajíc dnem 10. listopadu 1921«.

D ů v o d y:

Co do právního posouzení věci souhlasí dovolací soud s důvody napadeného rozsudku a odkazuje dovolatele především na ně. Právními předpisy, jimiž soud se řídí při tomto posouzení, jsou zákon ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. zák., úmluva Bernská ze dne 13. listopadu 1908 ve znění, v němž byla pojata do sbírky zákonů a nařízení pod čís.

401/1921, a zákon ze dne 24. listopadu 1926, čís. 218 sb. z. a n. Pokud jde o poměr mezi zákonem čís. 197/95 a bernskou úmluvou, vyslovil nejvyšší soud v rozhodnutí čís. 5184 sb. n. s., že jest dáti přednost bernské úmluvě. Ode dne účinnosti této úmluvy, od 10. listopadu 1921, jest dílo »Jean Christophe« chráněno podle předpisů této úmluvy i v Čsl. republice (srv. čl. 4) a téže ochrany jako původní dílo požívá podle čl. 2 odst. 2 i překlad díla. Od toho dne nebyl žalovaný oprávněn vsáhnouti do původského práva příslušejícího firmě Albin M. anebo jejímu právnímu nástupci. Smlouvou ze dne 20. listopadu 1926 postoupila tato firma své původské právo žalobkyni omezeně jen co do úpravy (neilustrované, ve formě knižní). Co do doby není ve smlouvě omezení a je smlouvu vyložiti tak, jak učinil odvolací soud, t. j. že postoupeno bylo právo, jak příslušelo jmenované firmě ode dne, kdy jí vzniklo v Československé republice, tudíž ode dne 10. listopadu 1921. Z toho, že nebyla ve smlouvě vytčena počáteční doba postoupeného práva a že si spisovatel po případě firma Albin Michel nevyhradili právo za dobu od 10. listopadu 1921 do dne smlouvy, jest usouditi, že se postup práva stal co do jeho trvání bez omezení na den smlouvy jako počáteční. Odvolací soud uznal tudíž správně, že žalující firmě přísluší sporné právo ode dne 10. listopadu 1921. Tímto dnem přestala pro žalovaného veškerá práva, jež mohl dovoditi pro sebe co do překladu díla podle zákona čís. 197/95, zejména § 28 (1), neboť byla poskytnuta původci. Od toho dne nezáleželo na tom, zda si původce vyhradil výslovně právo překladu. O nabytém právu žalovaného nelze vůbec mluvit, především vzhledem k § 28 (3). Že dílo skutečně vyšlo v oddílech, jest patrné jak ze smlouvy, tak i ze skutkového přednesu žalovaného, že vydal dílo v oddílech. Nezáleží na tom, zda všech deset oddílů tvoří celek, po této stránce § 28 nerozeznává, mluvě o dílech, jež vycházejí v oddílech, a poskytuje ochranu v § 3 i částem díla. Mimo to šlo na straně žalovaného jen o právo omezené na dobu účinnosti zákona čís. 197/95 a ne o právo nabyté pro vždy bez ohledu na pozdější uznání práva původce. Zákon čís. 197/95 přiznával původci co do překladu právo jen omezeně, bernská úmluva přiznala mu je neomezeně a vyloučila tím z práva toho všechny jiné osoby bez ohledu na práva, jež jim dříve poskytoval zákon před ní platící. Žalovaný nebyl tudíž za účinnosti bernské úmluvy oprávněn k zásahu do původského práva poskytnutého bernskou úmluvou původci, dosavadní právo jeho bylo omezeno rozšířeným právem původským. Odvolací soud uznal podle žalobní prosby jen částečně, v dalším zamítl žalobu. K tomu nebylo třeba návrhu žalující firmy, aniž bylo nutno zamítnouti žalobu v celku, ano bylo možno omeziti nárok žalobní na část. Další výtky pozbyla významu opravou napadeného rozsudku. Nejde o jeho změnu, nýbrž o úpravu. Postačí, že datum 10. listopadu 1921 bylo pojato do odstavce 1. výroku rozsudkového, neb platí tím i pro výrok uvedený v odst. 2., nebylo tudíž třeba jej výslovně opakovati. Opravou zamezí se možnému nedorozumění. Důsledkem výroku, že žalobkyni přísluší sporné právo ode dne 10. listopadu 1921, byl porušením práva toho každý zásah po tomto dni, a jest jím oprávněna záповěď dalšího rušení pro budoucnost.